

Položaj nakladničkog sektora u Republici Hrvatskoj

Nović, Renata

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:373482>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-04**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Preddiplomski i sveučilišni studij Informacijske znanosti - knjižničarstvo

Renata Nović

Položaj nakladničkog sektora u Republici Hrvatskoj

Završni rad

Zadar, 2017.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Preddiplomski i sveučilišni studij Informacijske znanosti - knjižničarstvo

Položaj nakladničkog sektora u Republici Hrvatskoj

Završni rad

Student/ica:

Renata Nović

Mentor/ica:

izv. prof. dr. sc. Nives Tomašević

Zadar, 2017.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Renata Nović**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Položaj nakladničkog sektora u Republici Hrvatskoj** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 28. rujana 2017.

Sadržaj

Sažetak	1
1. Uvod	2
2. Nakladništvo.....	3
2.1. Povijesni razvoj	3
2.2. Suvremeno nakladništvo – definicija i opis djelatnosti.....	5
3. Nakladništvo u Republici Hrvatskoj	10
3.1. Zakonska regulativa	10
3.2. Novčane potpore	12
4. Istraživanje	16
4.1. Cilj istraživanja	16
4.2. Metodologija	17
4.3. Rezultati analize	17
4.4. Rasprava.....	21
4.5. Slučaj Algoritam MK	24
5. Zaključak.....	25
Literatura	27

Sažetak

Nakladništvo kao djelatnost proizvodnje i distribucije knjiga važna je za razvoj kulture svakog pojedinog naroda te je zbog toga važno da ima stalnu potporu državnih institucija. Cilj je i svrha ovog rada prikazati stanje nakladništva u Republici Hrvatskoj. S ciljem lakšeg razumijevanja prvo se pristupilo opisu svih poslova unutar nakladničkog lanca. Opisati poslove koje jedan nakladnik uz sve suradnike obavlja važno je kako bi se razumjela i uvidjela važnost financijske potpore državnih institucija. Osim opisa poslova nakladničkog sektora važno je razumijevanje i poznavanje zakonske regulative. Svaka djelatnost mora biti u skladu sa zakonima matične države i u svom radu mora u potpunosti poštivati svaki aktualni zakon. U Republici Hrvatskoj postoje različite vrste potpora, a u ovom radu posebno se opisuju potpore Ministarstva kulture kao nadležne institucije zadužene za nakladnički sektor. U istraživačkom dijelu rada pristupilo se analizi financijskih izvještaja ministarstva s ciljem prikaza visine novčanih potpora u različitim razdobljima. Za svrhe istraživanja odabrano je pet nakladničkih kuća i četiri godine kroz koje se pokušalo obuhvatiti razdoblje od posljednjih deset godina. Iz rezultata istraživanja dolazi se do zaključka da u Republici Hrvatskoj postoje dobri temelji za daljnji razvoj nakladničkog sektora, no da bi se on i ostvario važno je osigurati veća novčana sredstva u bliskoj budućnosti.

Ključne riječi: nakladništvo, sustav potpora, Ministarstvo kulture, financijska sredstva

1. Uvod

Društvene znanosti dio su šireg znanstvenog područja te obuhvaćaju različite vrste područja. U društvene znanosti danas se ubrajaju sva ona područja koja svojim djelovanjem utječu na društvo u cjelini, ali i izgrađuju to društvo te podupiru njegov stalni razvoj i napredak. Informacijske i komunikacijske znanosti, novinarstvo, politologija, nakladništvo, komunikologija i odnosi s javnošću samo su neka od područja koja ubrajamo u društvene znanosti. U ovom radu bazirat ćemo se samo na jedno od spomenutih područja, a to je nakladništvo. Nakladništvo kao djelatnost stvaranja i raspačavanja knjiga postoji od kada postoji i tradicija nastanka knjiga, odnosno rukopisa. Ta djelatnost obuhvaća sve one procese vezane uz nastanak knjige kao materijalnog proizvoda, a onda poslije i plasiranje tog istog proizvoda na tržište. Specifičnost djelatnosti očituje se u tome što se spaja kulturna dimenzija s ekonomskom. Očuvanje baštine kroz knjige jedan je od dva ključna cilja nakladničkog djelovanja. Knjige kao literarne tvorevine jedan su od najvažnijih segmenata kulturne baštine određenog naroda. Književna djela kroz svoje tekstove prikazuju razne karakteristike i običaje narode, donose opise brojnih važnih događaja i slično. Sam literarni tekst, produkt autorova umjetničkog stvaranja, mora poprimiti svoj materijalni oblik kako bi ostao što dulje zapisan i tako tvorio kulturnu baštinu. Stvaranje materijalnog proizvoda, knjige kao opipljiva predmeta, odvija se unutar nakladničkog djelovanja te se zbog toga može reći da bi bez nakladničkog sektora očuvanje pisane kulturne baštine bilo znatno teže. Osim kulturne dimenzije za nakladnički sektor važna je i ekonomska djelatnost. Stvaranje nakladničkih proizvoda donosi određenu dobit samom nakladniku koja mu je potrebna kako bi osigurao sredstva za svoj daljnji rad. Ostvarivanja određene ekonomske dobiti pozicionira nakladništvo među gospodarske djelatnosti. Nakladništvo pridonosi razvoju državne ekonomije te se na njega mora gledati kao važnu gospodarsku djelatnost. Uz ostvarivanje vlastite dobiti nakladnici moraju dobivati poticaje različitih državnih struktura kako bi osigurali stalnu proizvodnju i plasiranje nakladničkih proizvoda. U ovom radu prikazat će se ekonomska strana nakladničke djelatnosti i eventualni problemi s kojima se nakladništvo susreće u Republici Hrvatskoj.

2. Nakladništvo

2.1. Povijesni razvoj

Pojava nakladništva kao gospodarske djelatnosti usko se veže uz pojavu pisane riječi, a poslije i uz izum tiskarskog stroja. Navedeni događaji ključni su pri određivanju povijesnog konteksta pojave i razvoja nakladništva. „Dvije su komunikacijske revolucije izravno povezane s tehnologijama bilježenja i širenja pisane riječi: otkriće pisma i otkriće tiska pomičnim slovima.“¹ Otkriće pisma od velike je važnosti jer su se tako stvorili glavni preduvjeti za samu pojavu djelatnosti. Pojava i razvoj pismenosti doveli su do velike potražnje za samom pisanom riječju te je tako došlo do potrebe za sve većim brojem pisanih, a poslije i tiskanih materijala. Prvi načini umnažanja tekstova kroz ručno prepisivanje postavili su snažne temelje za kasniju pojavu i razvoj nakladništva. Pisanoj riječi prethodila je usmena tradicija koja je bila ograničena vremenom i prostorom. Ljudi nisu bili sposobni zapamtiti mnogo različitih priča na dulje razdoblje, a prostorna ograničenja, tj. izostanak putovanja, onemogućila su širenje i prenošenje riječi između više ljudi. Navedena ograničenja jedan su od ključnih uzroka za pojavu prve pisane riječi. Zapisivanje tekstova uvelike je olakšalo prenošenje riječi te se tako ruše određena dotadašnja ograničenja, a ključno je među njima nemogućnost pamćenja velikog broja priča. Pojavom prvih tekstova dolazi do sve većeg širenja pismenosti. Pismenost je, bez obzira na pojavu pisanih tekstova, i dalje ograničena te nije dostupna cjelokupnom stanovništvu. Pristup pisanoj riječi ima samo određeni broj ljudi, najčešće visoki i povlašteni stalež te svećenstvo. Šire stanovništvo u tom razdoblju i dalje nema glavni preduvjet za stjecanje sposobnosti ključnih za pismenost. Rukopisna tradicija razvijala se dugi niz godina, mijenjali su se načini pisanja, materijali i alati za pisanje, sam izgled tekstova i slično. Određeni dio rukopisnih tekstova očuvan je sve do danas što nam omogućuje uvide u prve proizvode ranog tiskarstva kao gospodarske djelatnosti za umnažanje tekstova. Važno je napomenuti kako se za to razdoblje ne upotrebljava naziv nakladništvo kada govorimo o djelatnosti umnažanja tekstova zato što je ono prema hijerarhiji viši pojam i tiskanje je samo jedna od brojnih faza u toj djelatnosti. Osim ograničene dostupnosti pisane riječi pojavljuju se i brojna druga ograničenja koja se vezuju uz rukopisnu tradiciju. Jedno od glavnih i najvećih ograničenja svakako je vrijeme

¹ Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 3.

potrebno za nastanak određenog teksta. Nastanak rukopisa zahtijevao je predan i dugotrajan rad pisara te je bilo nemoguće u kraćem razdoblju osigurati veći broj napisanih tekstova. Pisari su morali posjedovati brojne vještine među kojima su poznavanje različitih vrsta pisama, tehnike brzog pisanja i izrada samih materijala za pisanje. Opisujući pisare Aleksandar Stipčević u svom djelu *Sudbina knjige*, navodi kako su oni imali povlašteni status u društvu upravo zahvaljujući količini truda i vremena koji su ulagali u stvaranje određenog rukopisa. U svom djelu autor nadalje spominje kako su razvojem pismenosti i sve većom potražnjom za pisanim tekstovima nastajale prve tvornice knjiga u kojima su rukopisi nastajali tako da jedna osoba diktira tekstove, a veći broj pisara ih prepisuje u istom trenutku.² Širenjem pismenosti ograničenja koja se vezuju uz rukopisnu tradiciju povećavala su se i tako kočili daljnje procese opismenjavanja. Dolazi do sve većeg rasta potražnje za pisanim materijalima, a takve potrebe pisari nisu mogli zadovoljiti bez obzira na količinu uloženog truda i vremena. Sve navedeno uzrokovalo je izum tiskarskog stroja koji unosi revoluciju u načine umnažanja tekstova. „Nakon što je 1455. dovršeno tiskanje Biblije, svi koji su se tada bavili knjigama, bilo da su ih proizvodili, sakupljali ili samo čitali, shvatili su da je otkrićem tiskarske preše započelo novo razdoblje u tehnologiji proizvodnje knjige, kao i u povijesti kulture općenito.“³ Ovaj izum donosi potpuno nove metode u procesima stvaranja, tj. proizvodnje knjiga, te polako postaje jasno da će s vremenom u potpunosti istisnuti rukopisnu tradiciju. Rukopisna tradicija nije nestala odmah s izumom tiskarskog stroja zbog snažnog otpora pisara, ali i navika čitanja među tadašnjom populacijom. Čitatelji su naviknuli na rukopise te su tiskari i knjižari morali osigurati da se prijelaz na novi oblik tekstova odvija postupno kako bi ga ljudi što lakše prihvatili. Prve tiskane knjige uvelike su nalikovale rukopisima kako bi čitatelji što lakše prihvatili i usvojili tekstove proizvedene tiskarskim strojem. Izum tiskarskog stroja uvodi brojne novitete te je tako vidljivo da se diljem Europe otvaraju brojne tiskare, ali i knjižare koje su osiguravale dostupnost različitih vrsta knjiga za čitateljsku populaciju. Otvaranjem sve većeg broja tiskara koje su osiguravale proizvodnju istih knjiga u istom vremenu po prvi se put susrećemo s pojmom naklada. „Naklada je broj tiskanih primjeraka određenog izdanja.“⁴ Taj novitet u tiskanju knjiga označio je odmak od proizvodnje jednog primjerka knjige samo za određenu osobu (često po narudžbi pojedinca). Proizvodnja više primjeraka knjiga omogućila je veću distribuciju i njezinu dostupnost većem

² Usp. Stipčević, Aleksandar. Pisari i njihov svijet. // *Sudbina knjige* / Stipčević, Aleksandar. Zagreb: Naklada Benja, 2000. Str. 51-80.

³ Blažević, Leonardo. Moć marketinga u knjižnom nakladništvu. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2016. Str. 46.

⁴ Jelušić, Srećko. Ogleđi o nakladništvu. Zagreb : Naklada Ljevak, 2012. Str. 94.

broju čitatelja. Sve navedene promjene koje donosi tiskarska revolucija još uvijek ne označavaju pojavu nakladništva kao djelatnosti za odabir, sređivanje, proizvodnju i distribuciju knjiga. U navedenom razdoblju sve te djelatnosti najčešće je obavljala samo jedna osoba koja je imala funkciju knjižara, tiskara i nakladnika. Razdvajanje tih djelatnosti prvi put vidljivo je tek u 16. stoljeću, a kao jedan od glavnih uzroka za to svakako je sve veća potražnja za tiskanim materijalima. Velika potražnja za tiskanim materijalima dovela je do situacija u kojima više jedna osoba nije mogla obavljati sve tri funkcije istovremeno. Dolazi do razdvajanja djelatnosti gdje svaka osoba obavlja samo određeni dio posla i u suradnji s drugima zajedno stvara knjigu kao materijalni proizvod. Ti događaji i promjene u industriji proizvodnje knjiga postavili su temelje za razvoj nakladništva kakvog danas poznajemo. Suradnja nakladnika i knjižara bila je nužna zbog međuovisnosti tih dviju djelatnosti. Nakladniku je trebalo mjesto gdje bi mogao distribuirati novu knjigu, a knjižarima su trebale stalne informacije o novim naslovima na tržištu. Sve navedeno dovelo je do organizacije prvih sajmova knjiga među kojima se ističu oni u Frankfurtu i Leipzigu. Brojni drugi povijesni i društveni događaji utjecali su na razvoj nakladništva, a neki su od njih: osnivanje prvih javnih knjižnica, uvođenje obveznog školstva, tehnološke promjene u načinima proizvodnje i ukrašavanja knjiga i slično.

2.2. Suvremeno nakladništvo – definicija i opis djelatnosti

Tehnološki i društveni razvoj glavni su faktori koji su utjecali na formiranje nakladništva kao suvremene djelatnosti. Prema Martynu Lyonsu nakladništvu kao profesija pojavljuje se tek u 19. stoljeću. Definiranjem nakladništva bavili su se brojni stručnjaci iz različitih područja, ali zbog kompleksnosti područja i velikog broja aktivnosti koje ta djelatnost obuhvaća jako je teško postaviti cjelovitu i jasnu definiciju. „Upravo zato što se bavi kulturni, duhovnim dobrima, jer mu je zadaća stvaranje, stjecanje, uređivanje, oblikovanje i distribuiranje sadržaja poput informacija, znanja, diskursa i ideja, nakladništvo je istodobno i informacijska djelatnost, i intelektualni doprinos, i kulturna industrija, ali i profitabilni biznis i pokretač razvoja novih tehnologija.“⁵ Navedeni pokušaj definiranja, tj. opisa svega čime se nakladništvo bavi i što obuhvaća jasno pokazuje da je djelatnost kompleksno područje i da ga

⁵ Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 10

se jako teško definira. Kompleksnost područja vidljiva je i u povezanosti kulturnog i profitnog sektora. Promatrajući ostale djelatnosti, vidljivo je da skoro svaka od njih pripada jednom, određenom sektoru, što nije slučaj kod nakladništva. Povezanost tih dvaju sektora, kulturnog i profitnog, ključna je za nakladništvu te čini jednu od glavnih karakteristika. Kao nakladnik osoba mora uspostaviti poveznicu između kulture i profitnog područja kako bi krajnji proizvod, knjiga, bila što bolje distribuirana. Ostale definicije nakladništva često su se usmjeravale na opis svih onih poslova koje nakladnik kao ključna osoba mora obaviti. Kroz nabranje poslova najlakše je opisati što sve zapravo obuhvaća nakladništvo i koja mu je uloga. Nakladništvo možemo definirati kao proces istraživanje tržišta i potreba čitatelja, odabira rukopisa te njegovo uređivanje, osiguravanje materijalnih sredstava i ljudskih resursa potrebnih za proizvodnju, distribuciju i promidžbu, tiskanje i distribucija samog proizvoda, promocija proizvoda i ostale marketinške djelatnosti. Istraživanje tržišta i potreba čitatelja prvi je korak u lancu proizvodnje knjiga, tj. nakladničkoj djelatnosti. Svaki nakladnik mora stalno „oslušivati“ potrebe šire čitateljske zajednice, pratiti trendove na nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi osigurao da njegovi naslovi zadovolje potrebe čitatelja, ali i da ostvari dobar profit. Praćenje trendova ključno je kako bi nakladnik osigurao da njegovi naslovi nakon proizvodnje i distribucije budu prodani u što većem broju primjeraka. Nakon provedenih istraživanja nakladnik odlučuje o prihvaćanju određenog rukopisa. Kod prihvaćanja rukopisa brojni kriteriji moraju biti zadovoljeni. Jedan od glavnih i najvažnijih kriterija svakako je ugled autora. Važnost tog kriterija najbolje je vidljiva u činjenici da se brojnim autorima isplaćuju i predujmi kako bi napisali određenu knjigu. „Na području općetržišnog nakladništva već je samo ime slavnog autora nakladniku dovoljno jamstvo za investiranje, i to ne u rukopis, koji katkad u vrijeme sklapanja nakladničkog ugovora nije ni napisan, nego u autorsko obećanje da će ga stvoriti.“⁶ Situacije u kojima autori dobivaju novce i prije nego što su krenuli pisati određena djela najčešće su u slučajevima kada je riječ o poznatim osobama (memoari i slično) i autorima koji već imaju veliki broj uspješnih naslova. Osim ugleda autora nakladnik mora uvažiti i brojne druge kriterije kao što su kvaliteta i pripremljenost samog djela, atraktivnost sadržaja, preporuke i komercijalni razlozi. Kvaliteta rada jako je važan kriteriji koji nijedan nakladnik neće preskočiti pri donošenju odluke o prihvaćanju određenog rukopisa. Kada je riječ o kvaliteti i pripremljenosti sadržaja, važno je naglasiti da se osim znanstvenog ili umjetničkog karaktera velika pažnja posvećuje i

⁶ Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 64

uređenosti samog djela kada ga nakladnik dobiva. Brojni nakladnici uzimaju u obzir i stanje djela, tj. uređenost samog teksta. Kod znanstvenih radova iznimno su cijenjeni oni autori koji sami unaprijed provjeravaju stvari kao što su autorska prava citiranih tekstova te izrađuju popise literature i brinu se o pravilnom citiranju tekstova. Osim autorskih prava i popisa literature nakladnicima se posao znatno olakšava ako autori sami provjeravaju gramatiku i pravopis, bilo da je riječ o znanstvenim ili nekim drugim vrstama tekstova. Atraktivnost sadržaja važna je te se često dovodi u usku vezu s komercijalnim faktorom, tj. kriterijem. Svakodnevna događanja uvelike utječu na ljude, bilo da je riječ o samo jednoj državi ili širem prostoru te se pažnja društva usmjerava upravo ka tim događajima. Brojni povijesni događaji, kao što su ratovi, utjecali su u velikoj mjeri na društvo te je bilo nužno da informacije o njima dobiju i svoj pismeni oblik. Knjige koje govore o ratovima ili nekim drugim događajima u određenom razdoblju traži velik broj čitatelja te onda nakladnici moraju odgovoriti na takve potrebe. Atraktivnost tematike djela ne vezuje se samo uz događaje koji su imali veliki utjecaj na društvo već i na popularnost određenih tema u društvu. Različite vrste književnosti, ali i znanstveni radovi, često ulaze u određeno razdoblje kada se autori baziraju na samo određene teme. Kao primjer toga možemo navesti dulje razdoblje u kojemu prevladava tematika anđela na svjetskoj književnoj sceni. Autorice poput Lorne Byrne i Cynthie Hand sa svojim djelima o anđelima osvajaju čitatelje diljem svijeta, a njihove knjige prodaju se u milijunskim primjercima. „Lorna Byrne je internacionalni broj jedan najprodavaniji autor (njezine posljednje dvije knjige ušle su na prvo mjesto na britansku Listu za Sunday Times) s više od milijun čitatelja širom svijeta. Njezine knjige Anđeli u mojoj kosi, Stube prema nebu, Anđeoska poruka nade i Ljubavi s Neba prevedeni su na 30 jezika. (prevela: Renata Nović)⁷ Takva vrsta tematika zaokuplja čitatelje na samo određeno razdoblje te ju nakon toga zamjenjuje neka druga, a nakladnici su ti koji moraju stalno pratiti trendove te u skladu s tim objavljivati one knjige koje su po sadržaju atraktivne većem broju čitatelja. Komercijalni razlozi jednako su važan kriteriji kao i prethodni te su, posebice u današnjem dobu kada brojne države potresa ekonomska kriza, često odlučujući pri donošenju odluke nakladnika o knjizi koju će objaviti. Većina nakladnika često će se odlučiti prihvatiti onaj rukopis za koji vjeruju ili su sigurni da može ostvariti dobru zaradu, tj. da bude prodan u velikom broju primjeraka. Kroz taj kriteriji vidljiva je ekonomska strana nakladništva koja ju čini gospodarskom djelatnošću. Nakladnik ostvarivanjem određene dobiti podupire razvoj gospodarstva one zemlje u kojoj djeluje, ali i ostvaruje određeni profit koji mu poboljšava

⁷ Lorna Byrne. URL: <http://lornabyrne.com/> (2017-08-01)

buduće poslovanje. Ostvarivanje dobiti, tj. komercijalni razlozi važni su za nakladnika jer tako on osigurava sredstva za objavljivanje novih naslova u budućem poslovanju. Zadnji, ali jednako važan kriterij kao i prethodni jest preporuka. Preporuka u današnjem svijetu kada su nakladnici okruženi velikim brojem autora od velike je važnosti te im olakšava proces odabira rukopisa koji će objaviti u vlastitoj nakladi. Takvu vrstu pomoći pri odabiru naslova koji će objaviti nakladnici najčešće dobivaju od određenih posrednika ili agenta koje autori angažiraju. „Budući da ti ljudi kao posrednici ovise o dugoročnijem razvoju autorske karijere svojih klijenata, iznimno im je važno steći povjerenje nakladnika: autor kojeg iskreno i srdačno preporuča mora biti uspješan.“⁸ Kvalitetan odnos i povjerenje između posrednika ili agenta i nakladnika izgrađuje se kroz dulje razdoblje i osigurava dobre temelje za suradnju i postizanje poslovnih uspjeha u nekom budućem razdoblju. Svi ti kriteriji pomažu nakladniku da donese odluku o prihvaćanju određenog rukopisa. Nakon što je nakladnik prihvatio rukopis, prelazi se na iduću fazu u proizvodnji knjiga, a to je uređivanje i sređivanje teksta. Prije pristupanja procesu uređivanja teksta svaki nakladnik izrađuje plan koji uključuje potrebne suradnike i troškove nužne za proizvodnju same knjige te određuje vremenski rok koji je potreban za cijeli proces proizvodnje. Uređivanje teksta i knjige kao budućeg proizvoda nezaobilazan je proces u nakladničkom djelovanju zbog velikog utjecaja koji ima na krajnje kupce. Sređeni tekst koji je čitatelju lako čitljiv i izaziva ugodu pri samom čitanju jedan je od ključnih čimbenika na koji kupci obraćaju pažnju pri odabiru određenog naslova. Svaki potencijalni čitatelj, tj. kupac prvo ostvaruje vizualni kontakt s knjigom. Knjiga koja je vizualno dobro uređena svakako će privući više potencijalnih kupaca od one koja to nije. Kako bi nakladnici osigurali dobru uređenost knjige kao proizvoda, ali i samog teksta, moraju ostvariti suradnju s brojnim drugima stručnjacima. Neki od stručnjaka koje nakladnici angažiraju jesu stručni i grafički urednici, ilustratori i lektori. Nakon što je rukopis prihvaćen i sve dodatne radnje odrađene, prvi stručnjak koji preuzima rukopis jest stručni urednik. Zadaće su stručnih urednika brojne, a neke su od njih: nadzor proizvodnje, ispravljanje pogrešaka, provjera i ispitivanje materijala za tisak, otkup autorskih prava, rad s autorima, praćenje recenzija, izrada nakladničkog plana, osmišljavanje i osiguravanje provođenja novih projekata itd. Veliki opseg poslovanja za koje su zaduženi stručni urednici doveo je do toga da danas u suvremenim nakladničkim kućama imamo podjelu navedenih poslova na veći broj osoba. Takva podjela često se odvija i prema hijerarhijskoj osnovi. Stručni urednici obrazovani su za

⁸ Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2013. Str. 65

posao u nakladničkom sektoru i taj posao u većini slučajeva obavljaju vrlo profesionalno i kvalitetno, no prilikom uređivanja određeni knjiga često su im potrebni i stručnjaci iz različitih drugih područja. Angažman vanjskih stručnjaka najčešći je pri izradi školskih udžbenika i slikovnica kada se ostvaruje suradnja s logopedima, pedagogima, psiholozima i drugima. Recenzenti se angažiraju kod znanstvenih radova, a književni kritičari prilikom uređivanja djela iz područja beletristike. Završetkom stručnog uređivanja djelo je spremno za jezično uređivanje i sređivanje. Jezično uređivanje tekstova obavljaju lektori i korektori. Lektor je „osoba koja čita i jezično-stilski ispravlja i dotjeruje rukopis u pripremi za objavljivanje.“⁹ Nakon lektora tekst odlazi na korekturu u kojoj se ponovno pregledava tekst te se pronalaze eventualne pogreške koje nisu uočene prilikom lektoriranja. Zadnji korak u uređivanju teksta je grafičko i likovno uređivanje. Grafičko uređivanje uključuje niz tipografskih radnji kako bi se osiguralo da tekst bude jednostavan i lagan za čitanje. Likovno uređivanje uključuje odabir slikovnih elemenata koji odgovaraju knjizi koja se objavljuje. Neki od slikovnih elemenata koji ulaze u knjige jesu ilustracije, geografski zemljovidi, povijesni sadržaji, notni zapisi i slično. Završetkom grafičko-likovnog uređivanja teksta knjiga je spremna za slanje u tiskaru. Tiskanje knjige svakako nije posljednji korak u nakladničkoj djelatnosti. Nakon što je knjiga otisnuta, ulazi se u fazu objavljivanja knjige, tj. njezine isporuke i promidžbe. Načini isporuka knjiga mijenjali su se kroz godine prateći razvoj tehnologija. U prošlosti su se knjige isporučivale samo u tiskanim oblicima, dok danas imamo drukčiju situaciju. U dobu kada su suvremene tehnologije „zavladale“ svijetom i ušle u sve sfere ljudskog života više nije bilo moguće čitateljima pružati samo tiskani oblik određene knjige. Knjige u elektroničkom obliku, tzv. e-knjige, postaju sve traženije i nakladnici su se morali prilagoditi novim zahtjevima tržišta. Brojne knjige uz svoja tiskanja izdanja dobivaju i *online* inačice kako bi se odgovorilo na različite potrebe čitatelja. Knjiga kao nakladnički proizvod osim isporuke, „zahtijeva“ i različite načine promocije kako bi se približila što većem broju čitatelja. Promocija knjige nužna je kako bi nakladnik upoznao širu zajednicu o novim naslovima. Načini su promocija različiti, a neki su od njih: predstavljanje knjiga, druženje s autorima, sudjelovanje na sajmovima knjiga, promidžbeni materijali (reklame i slično), komunikacija društvenim mrežama i slično. Osmišljavanjem kvalitetne promocije nove knjige i njezinim provođenjem nakladnički posao je završen. Svi navedeni poslovi zahtijevaju veliku količinu znanja koje nakladnik mora posjedovati, ali i određeni

⁹ Hrvatska enciklopedija. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=35943> (2017-08-01)

iznos sredstava potrebnih za provođenje svih potrebnih aktivnosti u procesu proizvodnje knjiga.

3. Nakladništvo u Republici Hrvatskoj

3.1. Zakonska regulativa

U Republici Hrvatskoj nakladništvo se dugi niz godina razvijalo kao i u ostalim zemljama svijeta. Osnivale su se brojne nakladničke kuće koje su godinama izgrađivale status i ugled u društvu izdajući različite vrste publikacija. Nakladništvo je u Hrvatskoj kao djelatnost uvršteno i u Nacionalnu klasifikaciju djelatnosti pri Državnom uredu za statistiku. Ono pripada obitelji 51 Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, razredu 51.47. Trgovina na veliko ostalim proizvodima za kućanstvo, i podrazredu 51.47.2 Trgovina na veliko knjigama, novinama i papirnatom robom. Osim obitelji 51, nakladništvo nalazimo i pod brojem 52 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo gdje se unutar razreda 52.47 Trgovina na malo knjigama, novinama, papirnatom robom i pisaćim priborom kroz podrazrede razvrstavaju djelatnosti kao što su trgovina na malo antikvarnim knjigama, trgovina na malo rabljenim knjigama i slično.¹⁰ Osim navedene podjele nakladništvo je kao izdavačka djelatnost Pravilnikom o razvrstavanju poslovnih subjekata prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti uvrštena i u točku 22 Izdavačka i tiskarska djelatnost, te umnožavanje snimljenih zapisa gdje se u potkategorijama nalazi izdavanje knjiga (22.11), izdavanje novina (22.12) i slično. Razvoju nakladništva na području Republike Hrvatske pridonijelo je i donošenje Zakona o autorskom pravu. Unutar tog zakona nalaze se različite odredbe koje nakladnicima pružaju zakonsku osnovu i podlogu za djelovanje, ali i uređuju i ograničavaju njihovo djelovanje. Neke od stavki (članaka) Zakona o autorskom pravu koje u velikoj mjeri utječu na nakladnike:

„Članak 12. : Ako autor nije poznat, niti se može odrediti po odredbi stavka 1. ovoga članka, smatra se da je autorsko pravo ovlašten ostvarivati:

1. za izdano djelo – nakladnik koji je autorsko djelo zakonito izdao.

¹⁰ Državni ured za statistiku. URL: <https://www.dzs.hr/App/klasus/default.aspx?lang=hr> (2017-08-02)

Članak 44. : Autor može za drugoga osnovati pravo iskorištavanja autorskog djela ili mu prepustiti ostvarivanje autorskog prava ugovorom, davanjem odobrenja (dozvole) za korištenje ili drugim pravnim poslom.

Članak 51. : Ugovor na temelju kojeg se stječe pravo iskorištavanja autorskog prava (autorskopравни ugovor) mora biti sklopljen u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Članak 56. : Nakladničkim ugovorom (izdavačkim ugovorom) autor se obvezuje za nakladnika (izdavača) osnovati pravo reproduciranja svojega određenoga autorskog djela tiskanjem ili drugim sličnim postupkom i pravo distribucije primjeraka autorskog djela (pravo izdavanja), a nakladnik se obvezuje autorsko djelo na ugovoreni način izdati i autoru za to platiti ugovorenu naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno, te se brinuti o uspješnoj distribuciji primjeraka autorskog djela i davati autoru podatke o distribuciji autorskog djela. Nakladnički ugovor mora sadržavati odredbu o trajanju prava izdavanja.

Članak 61. : (1) Ako je autorska naknada određena u postotku od maloprodajne cijene prodanih primjeraka, nakladničkim ugovorom mora se odrediti minimalni broj primjeraka prvog izdanja te najniži iznos naknade koju je nakladnik obvezan platiti autoru neovisno o broju prodanih primjeraka.

(2) Ako je autorska naknada određena u paušalnom iznosu, nakladničkim ugovorom, mora se odrediti ukupni broj primjeraka ugovorenih izdanja. Ako ukupni broj primjeraka nije ugovoren, a iz dobrih poslovnih običaja ili iz okolnosti slučaja ne proizlazi drukčije, nakladnik može izdati najviše 500 primjeraka autorskog djela.

Članak 65. : Nakladnik koji je stekao pravo na izdavanje autorskog djela ima, u pogledu izdavanja toga djela u elektroničkom ili bilo kojem drugom obliku, pravo prvenstva pred drugim nakladnicima koji ponude iste uvjete.¹¹

Iz članka 12. vidljivo je da nakladnici koji objavljuju određena anonimna djela stječu sva autorska prava i u takvim slučajevima sklapanje autorskog ugovora nije potrebno. Prenošenje autorskih prava, tj. stjecanje prava nakladnici mogu ostvariti ugovorom, koji se u svijetu nakladništva naziva autorski ugovor (Članak 51.). „Po članku 51. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 79/2007., 30.07.2007., u primjeni od 07.08.2007. godine) autorskopравни ugovor jeste ugovor na temelju kojeg se

¹¹ Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_10_167_2399.html (2017-08-02)

stječe pravo na iskorištavanje autorskog prava.“¹² Sklapanje autorskog ugovora odvija se prije ili nakon nastanka određenog djela, a njime se osim različitih prava i obaveza utvrđuje i visina naknade koju autor dobiva. Odstupanja od ugovora moguća su u situacijama ako je iznos autorske naknade premalen ili je prodajom knjiga ostvarena mnogo veća dobit od očekivane. Autorski ugovori samo su jedni od brojnih načina zaštite autorskih prava. Brojne svjetske konvencije i ugovori također štite autore i njihova prava, a neke od njih su: Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela, Univerzalna konvencija o autorskom pravu po izvornom tekstu, Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo, Ugovor o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije i Ugovor o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Osim autorskih prava, u Republici Hrvatskoj određenu zaštitu uživaju i nakladnici zahvaljujući Sporazumu o jedinstvenoj cijeni knjige. „Zbog manje kupovne moći, ulaska globalnog kapitala na tržište i neuređenih tržišnih odnosa na tržištu knjiga, 9. ožujka 2007. potpisan je sporazum o jedinstvenoj cijeni knjige.“¹³ Potpisnice su sporazuma: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo gospodarstva, Zajednica nakladnika i knjižara te Ministarstvo kulture. Tim sporazumom nastojalo se urediti tržište knjiga, ali i učiniti knjige što dostupnijima široj javnosti. Neke od ključnih odredbi sporazuma su određivanje maksimalne visine popusta i obavezno navođenje cijene knjige na njezinoj poledini. Zakonska regulativa i ključne odredbe nužne su u svakoj djelatnosti pa tako i u nakladništvu. Nakladništvo svake zemlje, pa tako i Republike Hrvatske, mora imati potporu državnih institucija koja se ostvaruje kroz zakone, ali i novčane potpore o kojima ćemo govoriti u nastavku.

3.2. Novčane potpore

Pomoć i potpora matične države važna je za svakog nakladnika, pa tako i hrvatski nakladnici očekuju potporu države u svom djelovanju. Novčane potpore i poticaji nisu važni samo nakladnicima, već donose i veliku korist državi. Nakladnici za svoj rad neophodno trebaju financijsku pomoć, a država mora poticati proizvodnju knjiga kako bi se osiguralo stvaranje kulturne baštine, ali i stvaranje kvalitetnijeg obrazovanja na svim razinama. Nakladnici kroz

¹² Tomašević, Nives. Kovač, Miha. Knjiga, tranzicija, iluzija. Zagreb : Naklada Ljevak, 2009. Str. 56.

¹³ Ibid. Str. 46.

školske udžbenike i akademsku literaturu pružaju neophodnu infrastrukturu obrazovnom sistemu, a država je ta koja im mora pružiti pomoć za to u financijskom smislu. „Kako bi se nakladnicima omogućilo preživljavanje, i kako bi se knjiga označila ključnim medijem za prikupljanje i prenošenje znanja važnog za očuvanje nacionalne kulture, Ministarstvo kulture poduzima aktivnosti različitih oblika potpore u izdavanju i otkupu knjiga.“¹⁴ Otkup knjiga jedna je od ključnih potpora koju pruža Ministarstvo kulture. Kroz tu vrstu potpore Ministarstvo otkupljuje knjige od različitih nakladnika kako bi popunili fondove brojnih knjižnica diljem Hrvatske i tako pomaže i nakladnicima, ali i knjižnicama kojima često nedostaje financijskih sredstava kako bi obogatili svoje fondove. U trenutku pisanja ovog rada na mrežnim stranicama Ministarstva kulture postavljen je javni poziv za otkup knjiga za sve registrirane nakladnike u Republici Hrvatskoj.¹⁵ U objavljenom javnom pozivu jasno su definirani svi kriteriji koje nakladnici moraju poštivati prilikom prijavljivanja svojih proizvoda (knjiga). Neke su od stavki koje se definiraju: tko sve može podnijeti prijavu, koje prijave su prihvatljive, a koje ne, sam postupak prijave, prihvatljivi troškovi i slično. Završetkom javnog poziva stručno tijelo Ministarstva kulture razmatra sve prijave te donosi odluku o tome tko zadovoljava postavljene kriterije. Sva prijavljena djela vrednuju se prema istoj bodovnoj listi.¹⁶

¹⁴ Ibid, Str. 275

¹⁵ Javni poziv za otkup knjiga za narodne knjižnice u 2017. godini. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=18597> (2017-08-04)

¹⁶ Javni poziv za otkup knjiga za narodne knjižnice. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/javni%20poziv%202017/Upute/Upute%20za%20prijavitelje%20otkup%202017%20zadnje1.pdf> (2017-08-04)

KRITERIJ	MAKSIMALAN BROJ BODOVA	OCJENA VIJEĆA
estetska vrijednost teksta	40	
kvaliteta tehničke izvedbe	30	
ispunjavanje prioriteta javnog poziva	20	
primjerenost za knjižnice/ potrebe knjižnica	10	
ukupan broj brojeva	100	

Uz otkup Ministarstvo kulture pruža i druge oblike potpora. „U Republici Hrvatskoj poznate su tri osnovne vrste potpora kojima Ministarstvo kulture potpomaže nakladništvo: potpora izdavanju knjiga, potpora prijevodima djela hrvatskih autora i potpora piscima, odnosno, autorima.“¹⁷ Uvidom u vrste potpora možemo doći do zaključka da nakladnici u većini slučajeva najviše rabe oblik potpore koji se pruža za izdavanje knjiga. Važno je napomenuti kako se takve potpore rabe samo u slučajevima kada nakladnik želi objaviti knjigu visoke vrijednosti. U takvim situacijama potpore su neophodne nakladnicima zbog visokih troškova proizvodnje. Prilikom pružanja potpora i dodjeljivanja sredstava Ministarstvo je tijelo koje određuje i jasno definira koje se sve stavke mogu financirati sredstvima potpora.

„Prihvatljivi izravni troškovi:

- autorski honorari
- prevoditeljski honorari
- urednički honorari
- troškovi lekture i korekture
- ostali honorari
- dizajn
- grafička priprema i oblikovanje
- tisak
- troškovi promidžbe i distribucije

¹⁷ Tomašević, Nives. Kovač, Miha. Knjiga, tranzicija, iluzija. Zagreb : Naklada Ljevak, 2009. Str. 275.

- troškovi konverzije tiskanih izdanja u ePub format prema navedenim kategorijama.

Prihvatljivi neizravni troškovi:

- najviše 30% odobrenog iznosa može biti utrošeno na plaće stalno zaposlenih djelatnika nakladničke kuće.“¹⁸

Potpore koje se dodjeljuju za prijevode djela hrvatskih autora od iznimne su važnosti za svakog nakladnika zbog mogućnosti širenja područja djelovanja. Objavljivanjem prijevoda određenog djela nakladnik svoj proizvod plasira na novo tržište te tako povećava mogućnost ostvarivanja većeg profita, ali i omogućava da određeno djelo postane dostupnije široj čitateljskoj zajednici. Na mrežnim stranicama Ministarstva kulture dostupan je tekst javnog poziva za financiranje oglednih prijevoda djela hrvatskih autora koji je u trenutku pisanja ovog rada bio otvoren za slanje prijave. Iz teksta poziva vidljiva su osnovna tri cilja te vrste potpore:

- „poticanje prevođenja vrijednih izvornih hrvatskih književnih djela na strane jezike, odnosno neknjiževnih djela važnih za promicanje hrvatske kulture
- promidžba hrvatskih autora i njihovih djela u inozemstvu
- jačanje i profesionalizacija posredničke djelatnosti i književnosti (zastupanje autora/prodaja prava)“¹⁹

Ministarstvo znanosti i obrazovanja svojim potporama također pomaže nakladničkom sektoru s ciljem poboljšanja njegova djelovanja i postizanja što veće i kvalitetnije produkcije. Potpore ovog ministarstva usmjerene su većini slučajeva na objavljivanje znanstvene literature i udžbenika za visokoškolsko obrazovanje. Udžbenici su dio visokoškolskog obrazovanja te su neophodni za razvoj svakog studenta, ali i znanstvenog osoblja. Oni predstavljaju temelje za daljnji razvoj i nastanak novih znanstvenih informacija. Kvalitetan nakladnik uvijek će težiti izdavanju akademskih udžbenika i drugih znanstvenih publikacija kako bi obogatio svoju produkciju. Jedan od najboljih primjera u Republici Hrvatskoj kada je riječ o nakladnicima koji objavljuju akademske udžbenike i druge znanstvene publikacije jest nakladnička kuća Ljevak. Naklada Ljevak formirala je biblioteku Academica u kojoj se objavljuju vrhunska znanstvena djela koja obogaćuju hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. Neka su od djela unutar biblioteke Academica: Arhivi i arhivistika za suvremenog korisnika (V. Lemić),

¹⁸ Upute za prijavitelje za potporu za izdavanje knjiga u 2017. godini. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocs/images/javni%20poziv%202017/Upute/Upute%20018.pdf> (2017-08-04)

¹⁹ Javni poziv za financiranje oglednih prijevoda djela hrvatskih autora na strane jezike u 2017. godini. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=18715> (2017-08-05)

Kreativna industrija i nakladništvo (N. Tomašević), Hrvatskoglagoljski brevijari na razmeđu rukopisne i tiskane tradicije (M. Tomić), Nevidljivo nakladništvo (N. Tomašević, J. Horvat), Ogledi o nakladništvu (S. Jelušić), Akademsko pismo: Strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente (D. Oraić Tolić), Hrvatska autobiografska proza (H. Sablić Tomić) i Knjižara Morpurgo u Splitu (1860.-1947.) i razvoj kulture čitanja (N. Topić). Određene knjige iz biblioteke objavljene su upravo uz potpore Ministarstva znanosti i obrazovanja te su kao udžbenici uvrštene u obveznu literaturu na sveučilištima u Republici Hrvatskoj. Uz Ministarstvo kulture i Ministarstvo znanosti i obrazovanja nakladnici dobivaju potpore za rad i od Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Prema Izvješću o radu iz 2015. godine (zadnje dostupno izvješće) vidljivo je kako je pod pokroviteljstvom Akademije objavljeno 5 publikacija, a da ja HAZU kao suizdavač objavio 17 svezaka.²⁰ Potpore Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti usmjerene su na objavljivanje djela koja će obogatiti širu kulturnu i znanstvenu zajednicu te su na godišnjoj razini ograničene samo na određeni broj primjeraka (jako mali broj).

4. Istraživanje

Analizirat će se podatci Ministarstva kulture kao nadležne ustanove za nakladničku djelatnost u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno analizom financijskih izvještaja Ministarstva kulture Republike Hrvatske dostupnim na mrežnim stranicama vezanih za otkup i potporu izdavanju knjiga.

4.1. Cilj istraživanja

Cilj je ovog istraživanja dobiti uvid koliki su izdatci Ministarstva kulture Republike Hrvatske za nakladničku djelatnost. Ministarstvo kulture nadležno je tijelo za nakladnički sektor i kao takvo trebalo bi ga u cijelosti podupirati i poticati u djelovanju. Nakladnički sektor jedan je od ključnih infrastrukturnih elemenata za izgradnju i stvaranje kulturne baštine te će se ovim

²⁰ Ljetopis Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 2015. URL: http://info.hazu.hr/upload/File/Dokumenti_17/119_Ljetopis_2016.pdf (2017-08-05)

istraživanjem pokušati utvrditi koliko Ministarstvo kulture podupire taj proces svojim financijskim izdancima.

4.2. Metodologija

Analizom mrežnih stranica dobit će se podatci o financijskim potporama Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Dobiveni podatci obradit će se metodom deskripcije i komparativnom metodom. Deskripcija je naziv za postupak kojim se opisuju određene stvari, pojave ili informacije. „Ova se metoda primjenjuje u početnoj fazi znanstvenog istraživanja, a ima veću vrijednost ako je jednostavno opisivanje povezano s objašnjenjima o uočenim važnim obilježjima opisivanih činjenica, predmeta i procesa, njihovih zakonitosti i uzročnih veza i odnosa.“²¹ Uz deskripciju rabi se i metoda komparacije kako bi se utvrdile određene sličnosti i razlike u financijskim izdancima Ministarstva kroz razdoblje od tri godine. „Komparativna metoda je postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava, procesa i odnosa, odnosno utvrđivanja njihovih sličnosti u ponašanju i intenzitetu i razlika među njima. Ova metoda omogućuje istraživačima da dođu do raznih uopćavanja, novih zaključaka koji obogaćuju spoznaju.“²²

4.3. Rezultati analize

Analizom mrežne stranice Ministarstva kulture Republike Hrvatske pristupili smo podacima o iznosu financijskih sredstava dodijeljenih različitim nakladnicima preko natječaja. Financijska sredstva dodjeljivala su se u obliku potpora izdavanju knjiga i otkupa knjiga namijenjenih knjižnicama. Za potrebe analize odabrane su četiri godine: 2007., 2012., 2013. i 2017. Odabirom tih godina pokušalo se obuhvatiti razdoblje od prethodnih deset godina kako bi se stekao što bolji uvid u promjene koje su se događale kada je riječ o financijskim potporama ministarstva. Godine 2012. i 2013. odabrane su kao središnje u razdoblju od prethodnih deset. Broj nakladnika koji dobivaju potpore velik je te je za potrebe analize odabrano samo pet nakladničkih kuća. Navedene nakladničke kuće odabrane su zbog velike

²¹ Zelenika, Ratko. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Rijeka : Ekonomski fakultet, 2000 . Str. 339.

²² Ibid.

prepoznatljivosti i ugleda u društvu. Nakladničke kuće Fraktura, Alfa i Ljevak iz godine u godinu nižu pozitivne uspjehe u poslovanju što će se prikazati i analizom izvješća. Mozaik knjiga i Algoritam odabrane su za analizu kako bi se prikazalo stanje u koje te nakladničke kuće ulaze dolaskom ekonomske krize u Republiku Hrvatsku.

NAKLADNIČKE KUĆE	OTKUP / BROJ NASLOVA²³	POTPORE / BROJ PROGRAMA²⁴	UKUPNO *novčana sredstva
Alfa d.d.	74.000,00 kn / 4	95.000,00 kn / 8	169.000,00 kn
Algoritam d.o.o.	42.500,00 kn / 5	48.000,00 kn / 7	90.500,00 kn
Fraktura d.o.o.	68.450,00 kn / 6	135.000,00 kn / 13	203.450,00 kn
Mozaik knjiga d.o.o.	42.050,00 kn / 5	0 kn / 0	42.050,00 kn
Naklada Ljevak d.o.o.	120.200,00 kn / 6	239.000,00 kn / 20	359.200,00 kn
UKUPNO *odabrane nakladničke kuće	347.200,00 kn / 26	517.000,00 kn / 48	
UKUPNO *svi nakladnici	4.151.430,00 kn / 415	8.008.000,00 kn 806	

Programi otkupa i potpora Ministarstva u 2007. godini

²³ Programi odobreni u studenom. URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/odobreni%20programi%202007/otkup%20listopad-studeni%2028_11_2007.pdf (2017-08-10)

²⁴ Potpora izdavanju knjiga (pregled sa stanjem 21.3.2007.). URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/odobreni%20programi%202007/Potpورا_knjizi_2007.pdf (2017-08-10)

NAKLADNIČKE KUĆE	OTKUP / BROJ NASLOVA²⁵	POTPORA / BROJ PROGRAMA²⁶	UKUPNO *novčana sredstva
Alfa d.d.	131.440,00 kn / 13	123.000,00 kn / 11	254.440,00 kn
Algoritam d.o.o.	69.690,00 kn / 7	220.000,00 kn / 16	289.690,00 kn
Fraktura d.o.o.	277.827,00 kn / 13	257.000,00 kn / 16	534.827,00 kn
Mozaik knjiga d.o.o.	104.860,00 kn / 9	123.000,00 kn / 10	227.860,00 kn
Naklada Ljevak d.o.o.	138.085,00 kn / 10	201.000,00 kn / 16	339.085,00 kn
UKUPNO *odabrane nakladničke kuće	721.902,00 kn / 52	924.000,00 kn / 69	
UKUPNO *svi nakladnici	4.637.772,00 kn / 481	6.552.000,00 kn / 512	

Programi otkupa i potpora Ministarstva u 2012. godini

²⁵ Otkup knjiga - studeni 2012. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202012.godini/otkup%20studeni%2011.12.2012%20o%20dobreno.pdf> (2017-08-15)

²⁶ Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 03.05.2012.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202012.godini/potpورا%20knjizi%20%2003.05.2012.%20odobreno.pdf> (2017-08-15)

NAKLADNIČKE KUĆE	OTKUP / BROJ NASLOVA²⁷	POTPORE / BROJ PROGRAMA²⁸	UKUPNO *novčana sredstva
Alfa d.d.	98.155,00 kn / 10	123.000,00 kn / 12	221.155,00 kn
Algoritam d.o.o.	112.120,00 kn / 9	175.000,00 kn / 17	287.120,00 kn
Fraktura d.o.o.	179.235,00 kn / 9	326.000,00 kn / 29	505.235,00 kn
Mozaik knjiga d.o.o.	21.365,00 kn / 3	150.000,00 kn / 14	171.365,00 kn
Naklada Ljevak d.o.o.	119.085,00 kn / 11	182.000,00 kn / 18	301.085,00 kn
UKUPNO *odabrane nakladničke kuće	529.960,00 kn / 42	956.000,00 kn / 90	
UKUPNO *svi nakladnici	2.811.048,00 kn / 349	6.782.000,00 kn / 585	

Programi otkupa i potpora Ministarstva u 2013. godini

²⁷ Otkup knjiga - prosinac 2013. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202013.%20godini/otkup%20prosinac%20odobreni%202013.pdf> (2017-08-16)

²⁸ Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 31.07.2013.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202013.%20godini/potpore%20izdavanju%20knjiga%20u%2031.07.2013.pdf> (2017-08-16)

NAKLADNIČKE KUĆE	OTKUP / BROJ NASLOVA²⁹	POTPORE / BROJ PROGRAMA³⁰	UKUPNO *novčana sredstva
Alfa d.d.	97.800,00 kn / 3	66.000,00 kn / 6	163.800,00 kn
Algoritam d.o.o.	101.370,00 kn / 3	0 kn / 0	101.370,00 kn
Fraktura d.o.o.	441.745,00 kn / 10	372.000,00 kn / 31	813.745,00 kn
Mozaik knjiga d.o.o.	208.320,00 kn / 8	0 kn / 0	208.320,00 kn
Naklada Ljevak d.o.o.	235.365,00 kn / 7	105.000,00 kn / 7	340.365,00 kn
UKUPNO *odabrane nakladničke kuće	1.084.600,00 kn / 31	543.000,00 kn / 44	
UKUPNO *svi nakladnici	7.368.105,00 kn / 207	4.850.000,00 kn / 380	

Programi otkupa i potpora Ministarstva u 2017. godini

4.4. Rasprava

Analizom financijskih izvješća može se zaključiti kako Ministarstvo kulture kalendarsku godinu dijeli na 3 do 4 razdoblja u kojima se izdaju podatci o dodijeljenim potporama. Zbog jasnijeg prikaza podataka za svaku godinu odabrano je samo jedno izvješće za otkup i jedno za potpore.

Razdoblje od deset godina dugo je razdoblje u kojemu se odvijaju različite promjene u društvu, ali i tehnološke promjene koje svakako utječu na nakladničku djelatnost. Društvene i

²⁹ Odobreni programi - Otkup knjiga (pregled sa stanjem u 2017.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/ONLINE%20prijavnice/otkup%202017%20odobreno%20lipanj.pdf> (2017-08-17)

³⁰ Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 12.4.2017.). URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Programi%202017/Potpore%20knjizi_odobreni%202017_12.4.2017..pdf (2017-08-17)

tehnološke promjene ključne su za nakladnički sektor, određuju smjer razvoja i eventualne promjene u poslovanjima kako bi se na što bolji način prilagodilo novonastalim situacijama. Prethodnih deset godina nakladništva u Hrvatskoj možemo okarakterizirati kao dinamičnim razvojem u kojemu dolazi do velikih promjene, što je vidljivo i iz podataka o financijskim potporama Ministarstva kulture. Prva godina za koju se prikazuju podatci, 2007., najlošija je godina kada govorimo o broju otkupljenih naslova za odabrane nakladničke kuće. Razlog tome može biti nedovoljan razvoj nakladničkih kuća u odnosu na iduće godine. Svaka nakladnička kuća iz godine u godinu razvija i nastoji poboljšati svoju djelatnost. Spomenuti razvoj najbolje možemo pratiti kroz navedene podatke. Primjerice, vidljivo je kako nakladnička kuća Fraktura d.o.o. 2007. godine uspijeva prijaviti samo 6 naslova za otkup, a 2012. godine taj broj se povećava za više od 50 %, otkupljeno je 13 naslova. Ista situacija vidljiva je i s nakladničkom kućom Alfa d.d. gdje je 2007. godine otkupljeno samo 4 naslova, a već 2012. godine ta brojka se povećava tri puta, pa je broj otkupljenih naslova narastao na 14. Važno je napomenuti kako navedeni podatci prikazuju stanje u studenom za obje godine. Slična je situacija i s drugim izdavačima kojima također broj otkupljenih naslova iz godine u godinu raste. Jedina iznimka vidljiva je kod nakladničke kuće Mozaik knjiga d.o.o. gdje je u 2013. godini otkupljeno samo 3 naslova, što je i najmanja brojka u odnosu na druge nakladnike. Kada govorimo o ukupnim financijskim sredstvima za navedene nakladničke kuće, vidljivo je da je Ministarstvo najviše sredstava dodijelilo 2017. godine, a najmanje 2007. godine. Razlog tome svakako je razvoj nakladničkih kuća i njihova težnja za ostvarenjem što boljeg poslovanja, ali i veći izdatci ministarstva. Ministarstvo je kroz godine osiguralo mnogo više sredstava što pokazuje njihovu težnju za poboljšanjem i ulaganjem u razvoj ovog sektora. Uvidom u stanje sredstava koje je Ministarstvo osiguralo za otkup knjiga od svih prijavljenih nakladničkih kuća vidljivo je kako je ponovno najbolje stanje u 2017. godini, no navedene podatke treba promatrati s određenom dozom opreza zato što 2017. godina još uvijek traje. Navedeni podatci objavljeni su u lipnju i pokazuju stanje za svih 6 mjeseci te iz te perspektive možemo zaključiti kako iznos sredstava ipak nije toliko velik s obzirom na duljinu razdoblja za koji se podatci prikazuju. Svakako je nužno daljnje praćenje izvješća kako bi se mogao donijeti opći zaključak za stanje u 2017. godini. Nakladništvo u Republici Hrvatskoj trenutačno doživljava velike „potrese“ te će finalni podatci za tekuću godinu svakako biti zanimljivi za analizu i donošenje zaključaka.

Potpore za izdavanje knjiga, kao što je spomenuto, ključne su za razvoj i poboljšanje poslovanja svih nakladničkih kuća u Republici Hrvatskoj. Prikazani iznosi potpora preuzeti su

iz izvješća koja su objavljena za prvih šest mjeseci svake godine. Navedeni podatci jasno prikazuju kako je iznos sredstava za potpore uvijek veći od onoga za otkupe (osim 2017. godine). Situacija s potporama slična je kao i sa sredstvima za otkup, u 2007. godini dodijeljen je najmanji iznos sredstava. Zbog svega navedenog možemo zaključiti da u prethodnom desetljeću hrvatsko nakladništvo nije bilo u „zavidnom“ položaju, tj. da ministarstvo nije osiguravalo dovoljan iznos financijskih sredstava nužnih za razvoj i poboljšanje nakladničkog sektora. U idućim godinama situacija se postupno popravlja, no ključno je pitanje je li to dovoljno kako bi se dostigla željena razina i status kakav imaju nakladnici u razvijenijim zemljama? Promatrajući svakog nakladnika posebno, vidljivo je kako nakladničke kuće Fraktura d.o.o i Naklada Ljevak d.o.o. iz godine u godinu razvijaju svoje poslovanje i održavaju određeni pozitivan trend i ugled u zajednici. Za razliku od njih, nakladničke kuće Mozaik knjiga d.o.o. i Algoritam d.o.o. ulaze u razdoblje nestabilnog poslovanja s velikim oscilacijama. Najbolji primjer za spomenute oscilacije podatci su iz 2012. i 2017. godine gdje je vidljivo da u 2017. godini obje nakladničke kuće imaju 0 odobrenih programa, odnosno 0 kn dodijeljenih sredstava. Razlozi za to mogu biti brojni, a jedan je od njih svakako kriza u kojoj se našla nakladnička kuća Algoritam d.o.o. o kojoj će se govoriti u nastavku. Za razliku od otkupa gdje je iznos skoro svake godine rastao, ukupni iznos potpora koje ministarstvo dodjeljuje nakladnicima kroz godine se smanjivao što pokazuje nestabilno stanje u kojemu se danas nalazi hrvatsko nakladništvo. Razlog tomu možemo tražiti i u ekonomskoj krizi koja je pogodila Republiku Hrvatsku, ali i u brojnim upitnim odlukama Ministarstva kulture među kojima se svakako ističe posljednja o uvođenju poreza na knjige. Porez na knjige sigurno bi još više naštetio i ovako poljuljanom hrvatskom nakladništvu, ali i društvu u cijelosti ako znamo da nam kultura i navike čitanja nisu na dovoljno visokoj razini što pokazuje i najnovije istraživanje GfK-a (Centar za istraživanje tržišta).³¹

³¹Preuzmite najnovije GfK-ovo istraživanje hrvatskog tržišta knjiga za 2017., 26.04.2017. URL: <http://www.mvinfo.hr/clanak/preuzmite-najnovije-gfk-ovo-istrazivanje-hrvatskog-trzista-knjiga-za-2017> (2017-08-20)

4.5. Slučaj Algoritam MK

Algoritam d.o.o. nakladnička je kuća s dugom tradicijom u Republici Hrvatskoj specijalizirana ponajprije za objavljivanje stranih naslova. Uz dugu tradiciju knjižara svoje poslovanje usmjerili su i na trgovinu različitim vrstama softvera i hardvera.³² Uspješnost u poslovanju ova nakladnička kuća osigurala je i određenom vrstom monopola kada je u pitanju prodaja stranih naslova na hrvatskom tržištu. S ciljem poboljšanja poslovanja i praćenja svjetskih trendova 2014. godine Algoritam ulazi u poslovnu suradnju s nakladničkom kućom Profil i Mozaik knjiga te tako nastaje najveći knjižarski lanac APM. „Nakon šest mjeseci pregovora danas je predstavljena ujedinjenja maloprodajna mreža koju čini knjižare Algoritma, Mozaika i Profila. Tako će se zajednički artikli njih 150 tisuća moći kupiti na skoro 40 prodajnih mjesta u čitavoj Hrvatskoj.“³³ Nedugo nakon spajanja Profil izlazi iz suradnje te tako nastaje izdavačka kuća Algoritam MK. Brojni negativni događaji kao ekonomska kriza i gubitci unosnih ugovora (npr. udžbenici) uvelike su naštetili ovom izdavačkom lancu. Dulje razdoblje lošijeg poslovanja dovelo je do kritične situacije u 2017. godini kada Algoritmu MK prijete totalni krah i gašenje poslovanja. „Knjižarskom lancu Algoritam MK (kojeg je Algoritam većinski vlasnik, a drugi je suvlasnik Mozaik knjiga s cca 1 %) blokiran je račun, na naplatu je sjela zadužnica neknjižnog dobavljača u iznosu prevelikom da bi AMK mogao normalno nastaviti s poslovanjem.“³⁴ Nemogućnost nastavka i održavanja poslovanja označava potpuni kraj i slom Algoritam MK nakladničke kuće. Potpuni krah ove nakladničke kuće odrazit će se u negativnom smislu i na sve druge nakladničke kuće, a onda i na hrvatsko nakladništvo u cijelosti. Zatvaranje brojnih knjižara automatski označava i zatvaranje svih onih mjesta na koja su drugi nakladnici plasirali svoje naslove. U slomu ovog velikog knjižarskog lanca važno je istaknuti i ulogu, tj. položaj same države, ali i Ministarstva kulture. Ministarstvo je kao nadležna ustanova svakako moralo osigurati bolji razvoj situacije s Algoritmom MK, te tako dovesti hrvatsko nakladništvo u određeno stabilno razdoblje. Osim najave daljnjeg razvoja strategija za promicanje čitanja,

³² Algoritam Multimedia Bookshop. URL: <http://www.algoritam.hr/?m=5> (2017-08-20)

³³ Algoritam, Profil i Mozaik ujedinjuju svoju maloprodajnu mrežu, 05.04.2014. URL: <https://lider.media/aktualno/tvrtke-i-trzista/poslovna-scena/ujedinjene-knjizara/> (2017-08-20)

³⁴ Blokada knjižarskog lanca Algoritam Mozaik knjiga - uvod u krah koncepta nakladničkog knjižarstva?, 11.05.2017. URL: <http://www.mvinfo.hr/clanak/blokada-knjizarskog-lanca-algoritam-mozaik-knjiga-uvod-u-krah-koncepta-nakladnickog-knjizarstva> (2017-08-21)

dodatne mjere nisu poduzete te je propast najvećeg hrvatskog knjižarskog lanca neminovan. Posljedice „slučaja“ Algoritam MK tek će biti vidljive kroz određeno razdoblje.

5. Zaključak

Brojni povijesni događaji omogućili su da danas imamo razvijeno nakladništvo iz kojega dobivamo vrhunska djela koja obogaćuju kulturnu baštinu i pridonose razvojem državnih ekonomija i gospodarstva u cijelosti. Ta djelatnost kroz svoja dva lica, ekonomsko i kulturno, neophodna je za razvoj i obrazovanje svakog čovjeka. Knjiga obogaćuje svakog čovjeka, a posao je nakladnika tu knjigu dostaviti do svakog njezina čitatelja. Dužnost je nakladnika da osigura što bolju kvalitetu vlastitog proizvoda (knjige) kako bi se potrebe čitatelja zadovoljile. Kroz svoje djelovanje nakladnici, izravno ili neizravno, utječu na podizanje kulture i navika čitanja te je iz tog razloga važno osigurati temelje za stalni razvoj i napredak nakladničkog sektora. U radu je prikazan razvoj i položaj nakladnika u odnosu na tiskane knjige, te je važno napomenuti kako je to samo dio jednog većeg i šireg razvoja nakladništva kroz dugi niz godina. Najveći utjecaj na širenje nakladništva u zadnjih nekoliko desetljeća svakako su imale tehnologije, te nakladništvo kao takvo (pod utjecajem tehnologija) može postati tema nekih budućih radova.

Nakladništvo u Republici Hrvatskoj razvijalo se usporedno s razvojem nakladništva diljem Europe, ali i svijeta. Kroz dugi niz godina, najviše nakon 90-ih godina prošlog stoljeća, nastaju velike nakladničke kuće od kojih neke i danas postoje. Zahvaljujući dugogodišnjem radu i velikom trudu nakladnika, danas u Republici Hrvatskoj postoji niz nakladničkih kuća koje uživaju veliki ugled i pozitivan status u društvu. Neke su od takvih nakladničkih kuća Fraktura, Naklada Ljevak, Školska knjiga, Profil, Alfa i Mozaik knjiga.

Razvoj nakladništva u Republici Hrvatskoj ovisan je o potporama koje omogućuju stalni razvoj i osiguravaju nastavak uspješnog poslovanja. Tri su osnovna tipa potpora, a ključne su one Ministarstva kulture kao nadležne ustanove za nakladnički sektor. Ministarstvo podupire nakladnike kroz potpore za izdavanje knjiga i otkup knjiga namijenjenih knjižnicama. Podatci iz istraživanja pokazuju da je sustav potpora dobro uređen te da se potpore dodjeljuju u stalnom kontinuitetu. Bez obzira na dobru uređenost sustava, ključno je naglasiti da potpore

Ministarstva ipak nisu na zadovoljavajućoj razini. Broj potpora i visina iznosa ne omogućuju onakav razvoj nakladništva kakav bi on trebao biti. Na godišnjoj razini ministarstvo ne odvaja dovoljan iznos sredstava za nakladnike, a uvidom u podatke iz financijskih izvješća vidljivo je kako se određeni iznosi smanjuju kroz godine te je ključno pitanje kakva budućnost čeka ovaj sektor? Iz rezultata provedenog istraživanja i same analize nakladništva u Republici Hrvatskoj vidljivo je kako temelji za daljnji razvoj i napredak postoje, no ključno je u budućnosti osigurati veći iznos sredstava i osmisliti programe koji će na nacionalnoj razini poduprijeti razvoj nakladničkog sektora.

Literatura

Algoritam Multimedia Bookshop. URL: <http://www.algoritam.hr/?m=5> (2017-08-20)

Algoritam, Profil i Mozaik ujedinjaju svoju maloprodajnu mrežu, 05.04.2014. URL: <https://lider.media/aktualno/tvrtke-i-trzista/poslovna-scena/ujedinjene-knjizara/> (2017-08-20)

Blažević, Leonardo. Moć marketinga u knjižnom nakladništvu. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2016.

Blokada knjižarskog lanca Algoritam Mozaik knjiga - uvod u krah koncepta nakladničkog knjižarstva?, 11.05.2017. URL: <http://www.mvinfo.hr/clanak/blokada-knjizarskog-lanca-algoritam-mozaik-knjiga-uvod-u-krah-koncepta-nakladnickog-knjizarstva> (2017-08-21)

Državni ured za statistiku. URL: <https://www.dzs.hr/App/klasus/default.aspx?lang=hr> (2017-08-02)

Hrvatska enciklopedija. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=35943> (2017-08-01)

Javni poziv za financiranje oglednih prijevoda djela hrvatskih autora na strane jezike u 2017. godini. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=18715> (2017-08-05)

Javni poziv za otkup knjiga za narodne knjižnice. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/javni%20poziv%202017/Upute/Upute%20za%20prijavitelje%20otkup%202017%20zadnje1.pdf> (2017-08-04)

Javni poziv za otkup knjiga za narodne knjižnice u 2017. godini. URL: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=18597> (2017-08-04)

Jelušić, Srećko. Ogledi o nakladništvu. Zagreb : Naklada Ljevak, 2012.

Lorna Byrne. URL: <http://lornabyrne.com/> (2017-08-01)

Ljetopis Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 2015. URL: http://info.hazu.hr/upload/File/Dokumenti_17/119_Ljetopis_2016.pdf (2017-08-05)

Odobreni programi - Otkup knjiga (pregled sa stanjem u 2017.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/ONLINE%20prijavnice/otkup%202017%20odobreno%20lipanj.pdf> (2017-08-17)

Otkup knjiga - prosinac 2013. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202013.%20godini/otkup%20prosinac%20odobreni%202013.pdf> (2017-08-16)

Otkup knjiga - studeni 2012. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202012.godini/otkup%20studenim%2011.12.2012%20odobreno.pdf> (2017-08-15)

Preuzmite najnovije GfK-ovo istraživanje hrvatskog tržišta knjiga za 2017., 26.04.2017.
URL: <http://www.mvinfo.hr/clanak/preuzmite-najnovije-gfk-ovo-istrazivanje-hrvatskog-trzista-knjiga-za-2017> (2017-08-20)

Potpora izdavanju knjiga (pregled sa stanjem 21.3.2007.). URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/odobreni%20programi%202007/Potpora_knjizi_2007.pdf (2017-08-10)

Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 03.05.2012.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202012.godini/potpora%20knjizi%20%2003.05.2012.%20odobreno.pdf> (2017-08-15)

Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 31.07.2013.). URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Odobreni%20programi%20u%202013.%20godini/potpora%20izdavanju%20knjiga%20u%2031.07.2013.pdf> (2017-08-16)

Potpora izdavanja knjiga (pregled sa stanjem 12.4.2017.). URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/Programi%202017/Potpora%20knjizi_odobreni%202017_12.4.2017..pdf (2017-08-17)

Programi odobreni u studenom. URL: http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/odobreni%20programi%202007/otkup%20listopad-studeni%2028_11_2007.pdf (2017-08-10)

Stipčević, Aleksandar. Pisari i njihov svijet. // Sudbina knjige / Stipčević, Aleksandar. Zagreb: Naklada Benja, 2000.

Tomašević, Nives. Kovač, Miha. Knjiga, tranzicija, iluzija. Zagreb : Naklada Ljevak, 2009.

Velagić, Zoran. Uvod u nakladništvo. Osijek : Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, 2013.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_10_167_2399.html (2017-08-02)

Zelenika, Ratko. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Rijeka : Ekonomski fakultet, 2000 .

The position of the publishing sector in Croatia

Abstract

Publishing as a book production and distribution activity is important for the development of culture of each individual nation, and therefore it is important to have permanent support from state institutions. The purpose of this paper is to present the condition of publishing in the Republic of Croatia. For the purpose of easier understanding, all the activities within the publishing chain will be described in the beginning. Describing the jobs that a publisher performs with its associates is important to understand and appreciate the importance of financial support from state institutions. In addition to the publishing industry's description, it is necessary to understand the legal regulations of said industry. Every activity must comply with the laws of the home state and must fully respect every law in its work. There are different types of financial subsidies in Croatia, and this paper describes in particular the support of the Ministry of Culture as a responsible institution for the publishing sector. In the research part, an analysis of the financial statements of the Ministry was started with the aim of presenting the level of financial support through different time periods. For research purposes, five publishing houses have been chosen and four years were used to cover the period of last ten years. The results of the research have come to the conclusion that good foundations for the further development of the publishing sector in Croatia exist, but it is important to secure additional funds in order to secure future developments in the industry.

Keywords: publishing, support system, Ministry of Culture, financial subsidies